

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XIII.

LISTOPAD 1912.

ŠT. 11.

Vsebina:

1. <i>Cvetko Gorjančev: Šolarske pesmi: Šolarčkova želja. Odhod. V šolo. V šoli. Ob dežju. Jurček bere</i>	241
2. <i>Listopad. Vinjeta</i>	243
3. <i>Cvetko Gorjančev: Buče</i>	243
4. <i>Fr. Rojec: Na potu. Pesem</i>	244
5. <i>Zager Rafael: Pes in mačka</i>	245
6. <i>Ivo Trošt: „Te pa, te“ (s podobo)</i>	245
7. <i>H.: Tvorniški pav</i>	248
8. <i>Jos. Šest: Jesenska pesem</i>	248
9. <i>Lad. O.: Tuja telesa v očeh</i>	249
10. <i>Tone Rakovčan: Ah, samo spomin. Pesem</i>	250
11. <i>Podoba</i>	251
12. <i>Lad. O.: Vojna na Balkanu s podobami</i>	252
13. <i>Jos. Šest: Radovednost</i>	254
14. <i>Ivo Trošt: Leseni Jakob</i>	255
15. <i>Spomin na dobo cvetja. Podoba</i>	259
16. <i>Tone Rakovčan: O očeh in ključku. Pesem</i>	261
17. <i>Mica Kepa: Mlinar Saša. Pesem</i>	261
19. <i>Pouk in zabava: Marko Pleštvčnik: Besedna naloga. — Rešitev in rešilci. — Kotichek gospoda Doropoljskega</i>	262

Listnica upravnštva.

Cenjenim naročnikom!

Vse p. n. naročnike, ki so na dolgu letošnjo naročnino, vljudno prosimo, da nam jo pošljejo.

Vsem onim naročnikom, ki so z naročnino na dolgu še za dve leti ali za poldrugo leto, bomo ustavili list s prihodnjo številko, ako do tistega časa ne poravnajo svojega dolga.

Naročnina naj se nakazuje po položnici, ki jo priložimo 12. številki, ali po poštni nakaznici naravnost upravništvu in ne „Učiteljski tiskarni“, kar nam povzroča le zmešnjave.

Leto se bliža koncu! Prosimo, poravnajte takoj naročnino! Storite nam uslugo ter pridobite „Zvončku“ vsaj vsak enega novega naročnika! Čim več bo plačujočih naročnikov, tem lepši bo naš list!

Torej vsi — na delo!

Upravništvo.

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del
v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrť leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: Engelbert Gangl, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 11.

V Ljubljani, 1. listopada 1912.

Leto XIII.

Šolarske pesmi.

Šolarčkova želja.

Da bi ta šola bela, visoka
bila moj ponosni grad:
iz sobe neugnan bi tekal v sobo,
zdaj v eno, zdaj v drugo hodil bi spat.

Pa kaj, ko vse ptičice drobne po stenah,
čeprav se tako kakor žive drže,
kot kljunčkov bi drobnih nič ne imele,
vse tiho čepijo, molče.

Pa kaj, ko ljudje na podobah na steni
prav kakor da mrtvi so vsi,
pa gledajo vendar — a eden ko drug se
bolj kisko, leseno drži.

Pa vendar, pa vendar bi rad, da to šolo
gospod učitelj bi meni dal,
ej, to bi razsajali notri z otroki,
da kmalu ne imela bi stropa ne tal!

Odhod.

Košek moj, kako si majhen,
skoraj bi premajhen bil!
Kaj pa, če bi kruh le del vanj,
knjige pa — doma pustil?

Ne, saj to bi vendar bilo
kot bi šel brez pluga orat,
ali če oči ne imel bi,
pa bi hotel iti — spat!

Morda vprašal bi učitelj,
kje da pustil sem glavó,
a obenem že na glavi,
bi kozmál me za — uho!

V šolo.

Hej, konjički — palice lesene —
danes smo kot kralji imenitni,

le lepo po cesti, ne pa v jarek —
no, konjički, ne bodite sitni.

Za klobukom tri peresa sračja
in na prsih svetle zvezde tri,
pa kolajno repno! Vsi smo bili
generali in maršali vsi.

In zato smo zamudili šolo.
Stopili smo v velik krog okol
učitelja, tedaj že vsi — prostaki,
a učitelj s palico — kaprol!

V šoli.

„Vsi glejte semkaj, poslušajte!“
Res, tudi Jurček gledal je.
Kaj, ko ušesa in oči so
brž službo odpovedale.

Ves pisan, zal, ves z rožami
posut se breg pomlajal je,
nad njim se solnček je hahljal
in Jurčka v greh zavajal je.

E, kdo bi gledal tiste kljuke,
zveržene tak čudno vprek
In žalostne! No, Jurček se
zagledal ven je v solnčni breg.

In Jurček, kakor da je zunaj,
zasmeje se vesel — na glas . . .
„No, Jurček!“ Molč! Pa je učitelj
poiskal sladke izmed las.

In kot na tabli črke tožne
obraz se mu zveržil je,
na ves glas se smejal je solnček,
napol z očesi mižal je!

Ob dežju.

Po beli cesti v dolgi vrsti
smo stopali po dva in dva
pod enim dežnikom; in midva
s sosedovo sva skupaj šla.

Ej, Anica, vsa majhna, drobna
se bala je: „Če padem, joj!“
„Nič se ne boj!“ in jaz še bolj
uprl korak sem samosvoj!

Oj, to ponosen pod dežnikom —
če padla ni! — ob njej sem šel
in mislil, da sem že junak,
ki je princeso zmaja otel!

Jurček bere . . .

Jurček bere, bere, bere,
pa tak kislo se drži.
Kaj res Jurček neki bere,
da tak kislo se drži?

Izpričevalo! Dolga vrsta:
štiri, pet, no, enkrat tri!
O, zdaj pa že malo slutim,
kaj tak kislo se drži!

In za hrbtom s šibo v roki
očka jezen, hud stoji —
o, zdaj vem pa že prav dobro,
kaj tak kislo se drži!

Cvetko Gorjančev.

CVETKO GORJANČEV:

Buče.

esen je bila.

Ej, ko smo bili otroci — vsi dnevi, vsi letni časi so nam bili prijatelji, z vsemi smo se lepo razumeli, kakor bi si bili bratci in sestre. Pa saj se niti zavedali nismo. Bila je pomlad, no, cvetele so rožice, zelenelo drevje, ptički so peli. Pa saj so peli tudi pozimi. Saj itak nismo razločevali pravzaprav, ali poje slavček ali ščebrija vrabček. Pozimi so čivkali vrabci in škranjčki, na pomlad so žvrgoleli slavčki in liščki — a mi smo mislili, da so to vse eni in isti ptički. Le kukavica, ta je bila spomladi nova!

Poletje! Nojá, neki dan smo potem splezali na črešnjo, ker so se barvale tri črešnjice, da smo dobili vsak eno. Jesen! Zabelila se je vsa Krška dolina v ajdi, in sadje in grozdje je dozorelo. Zima! Zapihala je burja, zapadel sneg, priromal je Božič in spet odromal, in kmalu je bila spet pomlad.

Tako se je vse krožilo in vrtelo z nami vred, pa še zapazili nismo.

Jesen je bila tedaj.

Na dvorišču za plotom je bil ogromen kup lepih rumenih buč. Gotovo so nam delale tiste buče veliko preglavico: tak velik kup, mi pa tako majhni! Da bi jih pa bili pustili pri miru, e, kaj še, to nam niti na misel ni hodilo! Mislite, da smo mislili, da so buče za kaj drugega zrasle, kakor nam za zabavo!

Sosedov stric je pravil o tistih prebrisanih Ribničanih. Neki Ribničan je peljal neki dan v samokolnici buče z njive. Sreča ga drugi Ribničan in ga vpraša: „Kaj voziš?“ — „Jajca, iz katerih se izvale žrebeta.“ — „Daj, jih kupim nekaj jaz.“ — In res jih je kupil par ter jih nesel verno domov. Kar se mu ena buča izmakne z naročja in zleti po rebri za grm, kjer je spal zajec, ga prebudi, da skoči preplašen in zbeži. Ribničan pa je mislil, da je to žrebe, zato je klical: „Tüze, ná, naà! Kam pa bežiš? Domov pridi,

domov!“ Tekel je za njim, a ker ga ni mogel doleteti, je šel domov, da dene vsaj še eno jajce valiti. Del ga je, pa se ni najbrž še danes nič izvalilo.

Mi smo pa šli, vzeli buče, jo nasadili na štiri lesene kline — noge, in konj je bil ustvarjen. Drugi je ustvaril žrebe iz male buče, tretji vola, če mu je zasadil dva klina za roge. Deklicam smo ustvarili krav, da so molzle. Pa res so tudi namolzle. Krava pri gobcu molze, je rekla večkrat mama. Naše so tudi. Za usta smo jim zvrtili luknje. Pri ustih smo vlili vanjo apnene vode in kaka gospodinja je šla molzt. Tudi kakega pujska smo zredili in ga klali. Cvilil je seveda tisti, ki ga je klal, ali pa tisti, ki ga je držal. Potem smo ga razrezali. Krače je dela gospodinja precej kuhat, drobovino smo deli sušit, in ko se je posušilo, smo jedli — bučno seme. Iz buč je bila tudi posoda: škafi, lonci, sklede, kadi, sodi . . .

Naredili smo svatbo. Sosedova Mančka je bila nevesta, jaz pa ženin. Imeli smo oditi k poroki. Sosedov Nace je imel poročati. Seveda bi bilo sramotno za tako hišo, kjer smo imeli do deset konj, da bi šla ženin in nevesta peš. Drugi svatje naj že gredo, a poročni par — bogvari! Voz je bil seveda tudi iz buče. Imela sva vsak svojega. Upregli so se — svatje. Ej, to je bila nevesta ponosna v svatovski časti, vsa opletena z rožami in oblečena v pisane — stare cunje. In ženin v očetovo suktnjo — rokavi so morali biti seveda zafrknjeni — očetov zakmašni klobuk, za klobukom rožmarin . . . Srečno je prišel izprevod že prav blizu cerkve. Mežnar je prav svečanostno pritrkaval na — kose. Kar se po neprevidnosti iskrih konjičkov prevrne voz z ženinom, da mu priteče kri iz nosu. Seveda je zvonjenje kakor na mah utihnilo, nevesta, kot bi jo vrgel, planila z voza in milo gledala, ženin je pa jokal, kot bi mu nos odletel.

A kaj je bilo šele zvečer, ko je oče videl toliko buč izkaženih — to si morete misliti sami!

Na potu.

*Bližnji sosed Šumbregu
bil grad Kózjak je nekdej,
ali tudi ta prahu,
kamenja je kup sedaj!*

*Zdaj pa prvič mene pot
vodi v slavnoznaní kraj,
ki bo za slovenski rod
dragocen na vekomaj!*

*Vrh kozjaški prvíkrat
včeraj sem ogledoval
kakor Jurčič, ko ta grad
v lepo je povest snoval.*

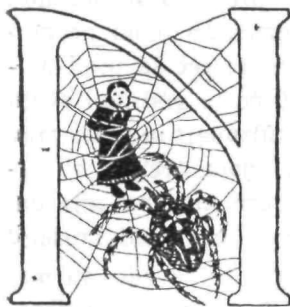
*Že se dvíga pred manó
Jurčičeva rojstna vas;
o, pozdravljena srčno,
zdaj te vidim tudi jaz!*

Fr. Rojec.

ZAGER RAFAEL:

Pes in mačka.

Medeljo popoldne je bilo. Vsi ljudje so bili z doma. Doma sta ostala pes in mačka, ki sta si bila prav dobra prijatelja. Pri ognjišču je iztaknila mačka skledo mleka in ga je hotela polizati. Vendar je hotel tudi pes imeti svoj delež. A mačka tega ni pripustila. Dolgo sta se prepirala. Ko pride gospodinja domov, ju hudo pokara, ker sta hotela ukrasti mleko. Vendar pravi, da lahko mleko tisti poliže, ki bo zjutraj prvi vstal. Ko se je zmračilo, so šli vsi k počitku. Mačka vso noč ni zadremala, ker ji tega ni pripustila požrešnost.

Ni se še danilo, ko zasliši mačka po sobi letati miš. Gre jo lovit in jo vjame. Po tem zajtrku pa se ji zazdi, da je postala žejna in zato gre pit vode. Spotoma pa se spomni na mleko. Hitro in strastno ga začne lizati, in v skledi ostane le še malo mleka. Ko se predrami pes, hitro gre nad mleko, dobi pa same ostanke. Silno se razjezi in najrajši bi mačko raztrgal. A vpricho gospodinje se ni upal tega storiti. In odslej sta si bila pes in mačka vedno v soraštvu.

IVO TROŠT:

„Te pa, te!“

oro občuduj iz doline, cerkev odznotraj in gostilnico odzunaj, pa ne boš prevarjen nikoli!“ Tako pravilo je oče Makovec godel dan za dnevom sinu Cvetku letošnje počitnice.

Cvetko je bil v naši vasi edini dijak. Zato ni čuda, če mu je bil dolg čas vedno in vedno v ljubi domači hiši, pa vedno in zmeraj v ljubi rojstni vasi. Kadar je le mogel, se je iztrgal domačim izpred oči ter šel občudovat tudi zunaj domačega zeljnika slovensko domovino. Starejši brat Anton, ki je že pomagal pri delu, bi ga bil rad spremljal, zakaj če je kdo radoveden, je mladina ob svojem času. Antona pa niso pustili od domačega dela. Le ob nedaljah po prvi maši se je časih zmuznil s Cvetkom v okolico ali po bližnjih hribih.

Tinko, Makovčev najmlajši, je bil pa še v krilcu in je za bratoma samo žalostno gledal, ko sta odhajala, in je neizprosno zahteval „odpustkov“, ko sta se lačna, trudna in žejna vrnila pod očetov krov. Tinko je namreč mislil, da hodita brata na božjo pot, odkoder mora vsakdo prinesiti „odpustkov“, če je le kaj prida.

Ako mu nista prinesla kake malenkosti, je šel Tinko kar sam pretipavat nahrbtnike in iztikat, kje dobi kaj za drobne zobke. Neki ponedeljek jutro sta se Cvetko in Anton komaj prebudila in še pretezala trudne ude na ležišču. Mati je pripravljala družini zajtrk in se jezila, kako da ne moreta fanta ob nedeljah zvečer pravočasno spat. Šla sta namreč še pred poldnem na bližnjo goro in se nista mogla prej vrniti. Oče je godrnjal svojo pesemco: „goro odzdolaj, cerkev odznotraj, gostilnico odzunaj“ in vmes prav glasno zabavljal, kako čudna je danes mladina, da ne mara počitka ob nedeljah, marveč lazi rajša po hribih, si razbija glave, lomi ude na zdravem telesu in se poti, trudi in strada. Ali bi ne bilo lepše v senci pod hruško?

Prvi je prilezel z ležišča Cvetko, se umil in začel pripovedovati materi še pred zajtrkom, kako prijetno je v božji prirodi, v čistem gorskem zraku, kjer vidiš daljni svet v vsej krasoti. Visoke gore in globoke doline, srebrne reke in bliščeča jezera, zeleni gozdovi in pisano polje — vse je planincu kakor pričarano pred očmi. Cvetko je trdil, da sta videla včeraj celo — morje. Koliko pa vasi, trgov, cerkvic, tvornic, gradov in gradičev! To je najboljši zemljevid — kar na dlani.

Mati je odložila kuhalnico in poslušala. V tem času je prišel bližetudi Anton, že popolnoma v delavniški obleki in gledal za delom, navajen takih pridig po praznikih. Kmalu je prisitnaril odnekod še Tinko, ki so ga najmanj potrebovali. Tudi se ni nihče mnogo zmenil zanj, ker je povsod klicalo jesensko delo. Ko se je tudi oče Makovec približal nekoliko pomirjen v hišo, je pričel Anton pripovedovati, kaj koristnega je videl včeraj po svetu. Anton pa ni govoril o lepem razgledu kakor brat dijak. Videl je mnogo lepih njiv, sočnih senožeti, lepo rejenih krav, pil hitro vodo iz gorskih studencev, videl bežečo srno in zajca, zobal jagode in maline, brusnice in borovnice in jedel planinski sir. Brat mu je pokazal v gozdu mnogo grmov in dreves, ki jih doslej še ni poznal. Sploh se mu je zdela vsa dolga pot samo kratkočasen izprehod.

Oče Makovec je sicer rajši poslušal te besede, kakor Cvetkove slavo-speve slovenski domovini, prepričan pa le ni bil, da bi moral človek ob praznjih dneh kar takole hoditi z doma brez vsakega dela in opravila. Ponaavljal je, da je tudi on že kupoval par volov tri dni hodá od doma. Po konje je šel celo v Dobovo na Štajersko. Videl je Trst in Ljubljano ter bil na Brezjah in Žalostni Gori, toda vselej z gotovim opravilom. Pridružila se je tem besedam tudi mati Makovčeva, ki se je spominjala, kako so v mladosti hodila dekleta na Kras žet ajdo, pa s sadjem na glavi v Idrijo in Postojno, toda po hribih nikoli.

Anton je vedel, da se teh opominov prej ne odkriža, kakor če dokaže, da je imel tudi on včeraj — gotovo opravilo. Dokazati hoče, da je pravzaprav bral črne brusnice.

Stopi torej v vežo, da pogleda v nahrbtnik, kjer jih je sinoči pustil v škatli iz smrečjega luba. Toda nahrbtnik vidi razvezan, a brusnic nikjer. Nevoljen se vrne v hišo in vpraša brata, če ni on preiskoval nahrbtnikov. Cvetko odkima začuden. A prav tisti hip se prikaže na vratih mali Tinko

s škatlo v obeh rokah, črne brusnice so se pa že držale njegovega obraza, kakor da je padel nanje. Prav sladko se je smehljah Tinko in pogledoval sedaj brusnice, sedaj domače ljudi pred seboj in ponavljal: „Te pa, te! Oh, te pa, te so dobro!“

Smejali so se vsi malemu sladkosnedi. In ko je Anton opozoril mater, da je on nabral brusnic, da jih doma posuši in spravi za sladke štruklje, je Tinko glasno ugovarjal, da ne in ne, ker so tudi dobre.

Pogodili so se slednjič tako, da pusti Tinko polovico brusnic materi. Zato pa dobi ob svojem času prav tako velik kos pečenega štruklja, nadelega s suhimi brusnicami, ki so sladke kakor med.

Potem so se šele odpravili na delo. Anton je še ves dan zmagovito ponavljal in brat mu je pomagal, da bi brusnic nikdar ne dobil, če bi občudoval goro samo iz doline. Enakih misli je bil tudi mali Tinko, ki ni mogel pozabiti, kako srečno je danes zjutraj zasledil v bratovem nahrbtniku — odpustke, ki mu jih brata nista namenila.

H.: Tvorniški pav.

dolini ni bil tvorniški pav neznan prikazen; vsi so ga poznali. Temu vzrok pa nista bila morda njegova pahljača, ki se je kaj lepo svetila v solncu, in ne njegov glas, ki ni bil nič lepši ko drugih pavov v dolini. Da je bil tvorniški pav tako znan vsem, je ležalo v njegovi navadi, seveda v njegovi malo čudni navadi.

Dom njegov je bila tvornica, mimo katere teče železnica. Pogumno je hodil ob njej. Ko pa se je prikazal od te ali one strani — vlak, se je takoj vzdignil na tvornico in tiho poizkusil, če mu ni morda strah vzal glasu.

Pa vsemu se je privaditi. Tudi naš pav je slekel svoje bojzljive hlače in oblekel prav pogumne. Nič več ni odletel, če se mu je približal od katerekoli strani vlak, temveč hodil je ob železnici dalje gorindol, četudi izprva še ne nemoten, zakaj tu, tam je še postal ob vlakovem prihodu, se oziral kakor da bi se hotel prepričati, če se mu ni bati, da bi bil povožen. Kasneje pa se je izprehajal, ne da bi se le zmenil, ko je švigal mimo njega voz za vozom.

Pa iz korenjaka je nastal slednjič predrznež. Večkrat je šel na izprehod do železniškega postajališča in se tam vzdignil na streho, kjer je čakal na vlak. Zakaj je šel ravno na streho, ne vemo, morda da bi mu ne bilo treba voznega listka. Brez tega le se je spustil na vlak in se vsekdar peljal. Ko pa je došel vlak do njegovega doma, je zletel na domače dvorišče menda iz strahu, da ne bi ga kdo prijel za voznik listek. Mogoče pa je to storil iz usmiljenja, ko se je spomnil, kakšna žalost bi se lotila vseh tvorniških prebivalcev in sploh vseh, ki so ga kdaj poznali, če bi šel v svet in bi se več ne vrnil. In če še omenimo, da sam ni vedel, kod bi ga vodila pot, smo povedali vse, kar mu je branilo, da se je vozil le od postajališča do svojega doma.

Prišel pa je tudi zanj usodni dan. Šel je, sedel na vlak in se peljal. Ko pa se je hotel vzdigniti, da bi prišel domov, ga vrže huda burja med kolesje, in po njem je bilo, po njem na veliko žalost vseh, ki so ga imeli kdaj priložnost spoznati. Spominjajo se ga radi. Spomin pa mu bodi tudi v „Zvončku“ in pri njegovih bralcih.

Jesenska pesem.

*Nemo polje, veli listi,
prazen travnik je prostran;
medli, bolni solčni žarki —
zrak preleta črni vran.*

*Veter ziblje veje suhe,
tožno v gozdu mlaj ihti,
megle temne hladen veter
pa iz kraja v kraj podi . . .*

Jos. Šest.

PRILOGA

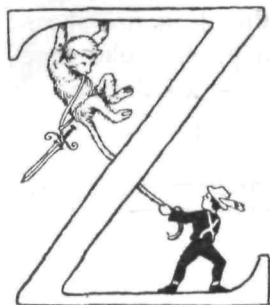

ZVONČKU

LAD. O.:

Tuja telesa v očeh.

di se mi umestno, da „Zvonček“ svojim bralcem in bralkam pove tuintam kakšno besedo tudi o takih stvareh. Saj menda ni človeka, ki bi se mu že ne pripetilo, da mu je na vožnji z železnico, ob vetrovnem vremenu ali pa v prašnem zraku padlo tuje telo v oko. In bodisi, da so tuja telesa še tako neznamni kosčki prahu, pepela, lesu, oglja ali drugih sličnih stvari, oko začenja takoj skeleti, boji se svetlobe, a trepalnice se nemirno krčijo.

Prvo in edino sredstvo, da preženemo bolečino, je seveda hitra odstranitev tujega telesa iz očesa. To delo pa mora izvršiti — ako le mogoče — druga oseba, ne pa dotičnik sam. Ta pač ne more zapaziti tujega telesa v lastnem očesu, zato brez potrebe obdeluje svoje oko in si provzroča le novih bolečin.

Bolnik naj sede tako, da mu prihaja svetloba od strani v oko, ne pa odspredaj. Z roko naj tišči drugo oko zaprto, ker lažje drži potem ranjeno oko odprto in ga tudi lažje pregiba, kamor hoče. Glava naj mu počiva trdo na naslonjalu. Najprej naj se potegne spodnja trepalnica navzdol; pri tem naj pogleda ranjenec jako hitro proti stropu in v smeri proti ušesu. Tako se da pregledati cel spodnji in notranji del očesa. Pri vsem tem in poznejšem opraviilu mora druga oseba jako urno, spretno in nikakor bojazljivo izvrševati svojo samaritansko pomoč; trepalnice in zunanji deli našega očesa namreč več preneso, kakor si sploh mislimo.

Že poprej mora imeti pomagač v drugi roki čisto platneno ruto, da more odstraniti z njenim rogljem tuje telo. Ako pa telesa ni v spodnjih trepalnicah, ali pa ako je ranjenec takoj povedal, da čuti bolečine v gorenjem

delu očesa, naj se zaviha zgornja trepalnica, in ranjenec naj pogleda navzdol in proti ušesu. Pri tem naj se nagne z glavo, kolikor možno, nazaj na naslonjalo, medtem ko naj pri operaciji na spodnjem delu očesa glavo povesi.

Opazeno tuje telo se da takoj odstraniti z rogljem rute. Ako se ne posreči zavihanje zgornjih trepalnic, naj se pokrije z njimi spodnje trepalnice, naj se jih hitro izpusti, ker večkrat odstranijo na ta način vejice spodnjih trepalnic tuje telo.

Po srečni odstranitvi vsiljenca neha takoj tudi skelenje in bolečina; samo proti svetlobi ostane oko nekaj časa še občutljivo. Otrokom naj se obveže oko, posebno če je še vneto, z mrzlim obkladkom, da se lahko popolnoma odpočije in da ne pride do njega ne prah ne prepah. Ako pa ne izginejo bolečine, naj gre bolnik prej k zdravniku za oči, najsi tudi nima več tujega telesa v očesu. Iz tega se da namreč sklepati, da so ranjeni globočji deli očesa. Isto velja pri hujših ranah, n. pr. zaradi črepinj, zaradi razjedljivih in vročih tvarin, kakor apno (pri zidarjih), zaradi vrele vode ali raztopljene masti (pri kuharicah). Kdor zanemarja take očesne poškodbe, lahko računa s slabimi posledicami, celo z oslepljenjem.

Oko je silno nežno in občutno, zato ga je treba varovati. Če pride nevarnost, je treba takojšnje pomoči, da ni prepozno. Kak siromak je tisti, ki nima zdravega očesa! Zato si čuvajte oči! Neprevidno je n. pr., ako se potniki nagibljejo po železnicah skozi okna. Kako lahko prileti v oko pepel, kos oglja itd. In prevelika radovednost je takoj plačana — z bolečino.

Ah, samo spomin . . .

*Kje je tisti čas,
ko sem sanjal k vam,
zvezdice srebrne;
kje je tista noč,
ko sem sanjal sam
pri cvetočem oknu
daleč, daleč k vam,
zvezdice srebrne —
tisti čas, tista noč nikdar —
ah, samo spomin se vrne . . .*

*Ah, samo spomin
mi še obudi
pravljico v dnu duše,
pravljico, povest
krasnih besedi
iz mladosti moje,
iz nekdanjih dni
čiste, mlade duše —
tista noč, tisti čas pa spi
tam na dnu domače ruše . . .*

Tone Rakovičan.

Vratú ovije roka se,
in lice se smehlja :

ljubezen le globoka se
tako ljubó igra.

LAD. O.:

Vojna na Balkanu.

Polotok v Sredozemskem morju je Balkan. Pravo ime mu je Balkanski polotok. To ime je dobil po glavnem gorovju — Balkanu. Na tem polotoku imamo države:

1. Kraljestvo Rumunija; glavno mesto Bukarešt.
2. Kraljestvo Srbija; glavno mesto Belgrad.
3. Kraljestvo Bolgarija; glavno mesto Sofija (Sredec).
4. Kraljestvo Crna Gora; glavno mesto Cetinje.
5. Cesarstvo Turčija; glavno mesto Carigrad.

6. Kraljestvo Grško; glavno mesto Atene.

7. Bosna in Hercegovina sta avstrijski pokrajini; glavni mesti Sarajevo in Mostar.

Na Balkanu so se vršili že veliki boji. Že l. 1389. so Turki uničili na Kosovem polju Srbe, l. 1392. pa pri Pirnovu Bolgare. L. 1885. so bili Bolgari svoj osvobodilni boj. Takrat je zapel naš slovenski pesnik Aškerc „Jek z Balkana“:

Kaj od Balkana sem grmi
čez polje in gorovje?
Kot burja divji jek buči,
ubran kot spev zvonov je;
vesel kot bojna pesem je,
kot psalm slovesnoresen je:

„Marica,*) šumi čez ravan,
med brati hitro teci!
Oznanjaj jim veliki dan,
povej jim, šumno reci:
zedinjen je bolgarski rod,
na zemlji svoji sam gospod!“

Turki so postali gospodarji Balkana l. 1361, in sultan Murad je l. 1363 ustanovil v Adrianoplu svojo prestolico. (Adrianopol imenujejo Bolgari Odrin, tudi Drinopolje.) Od tistih davnih let so Turki neprestano tlačili, izkoriščali in neusmiljeno uničevali slovanske narode na Balkanu. Trpinčili in morili so celo otroke, žene in stare ljudi na najgrozovitejše načine, ki jih beseda ne more opisati. Slovanska kri je tekla v potokih.

Sedaj so se združile Slovanske države: Bolgarija, Srbija in Črna gora; pridružila se jim je tudi Grčija. Imenovane države so sklenile Balkansko zvezo, ki je od vseh strani udarila na Turka, da se maščuje za neštevilne grozovitosti. Tako se je začela balkanska vojna, ki v teh dneh strahovito vihra po Balkanskem polotoku. Z ognjem in mečem uničuje človeška bivališča ter kosi po bojnem polju življenje za življenjem, junaka za junakom! . . .

Krščanske države, ki so se strnile v Balkansko Zvezo, obdajajo Turčijo od vseh štirih strani, zato se mora Turčija bojevati tudi na vse štiri vetrove.

* Marica je reka na Bolgarskem.

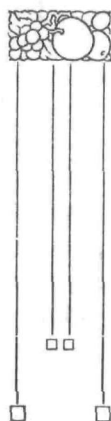
Njen boj je razumljivo težak, čeprav ima več vojaštva, nego Bolgarija, Srbija, Grška in Črna gora skupaj. (O Turčiji pravijo, da ima nad 1 milijon vojaštva, Balkanska Zveza pa jih utegne imeti okolo 900.000). Vojaki vseh bojujočih se držav se drže krepko in junaško. Ves Balkan je v ognju, ves je oškropljen s človeško krvjo. Danes ne more nihče reči, čigava bo zmaga. Danes kličejo vsa človekoljubna srca: Bodi kmalu konec mesarskemu klanju! Naj da sreča junaška zmago našim trpečim slovanskim bratom!

Bolgarski kralj Ferdinand.

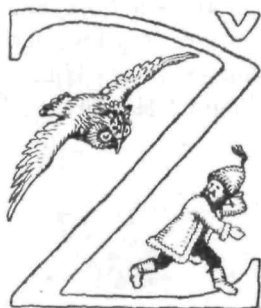
Črnogorski kralj Nikita.

Srbski kralj Peter.

JOS. ŠEST:

Radovednost.

ivela je pred davnimi časi ženica. Stanovala je na vrhu zelenega griča v lepi beli hišici. Mimo hišice je držala široka cesarska cesta, na kateri je bilo vedno polno življenja. S ceste se je videlo v zeleno dolino in na rumeno žitno polje daleč naokrog, vse dotja, koder se je družilo nebo s sinjimi gorami.

Dobra je bila ta ženica, a imela je poleg dobrih lastnosti tudi slabo lastnost: bila je namreč silno radovedna. Ni ga bilo človeka, ki je šel mimo njene hišice, da ga ne bi pogledala ali ogovorila. — Tako je živela že dolgo let, in njena radovednost se je razvila takorekoč v bolezen.

Dogodilo se je pa, da je prišel mimo njene hišice mož vedrih lic in s popotno palico v roki. Kakor vsakogar, tako je ustavila ženica tudi tega moža s pozdravom: „Dober večer, mož! Kam gre vaša pot?“

„Ej,“ je odgovoril mož, „naprej grem, naprej, kaj se hoče, doma nimam, pa se moram potikati po svetu.“

Ker je pa bila ženica dobra in obenem radovedna, je povabila moža, naj ostane pri njej čez noč. In res. Mož je ostal, ženica ga je izpraševala na dolgo in široko o njegovi domovini, o sorodnikih in o vsem mogočem.

Mož pa je bil tudi radoveden. „Glej,“ je dejal sam pri sebi, „ta ženica je sama tu gori, jaz pa se moram potikati po svetu. Lepo bi bilo zame, ako bi mogel ostati tu. Stal bi pred durmi ter gledal mimoidoče, in življenje bi mi teklo lepo, mirno naprej.“

Tudi ženica si je mislila: „Sama sem, a prostora imam dovolj. Če bi imela moža, bi stala lahko ves dan na pragu in se pogovarjala s popotniki.“

Rečeno — storjeno. Ponudila mu je, če hoče ostati na gričku. — On je bil zadovoljen, in nekega dne sta stopila v dolino h gospodu župniku, in ta ju je poročil.

Prve dni je bilo ženici lepo. Stala je na pragu — mož je pa kahal. Toda ker je bil tudi on velik radovednež, je hotel vsakogar videti, ki je šel mimo. Zaradi tega se ni mnogo brigal za kuho, in jedi so bile vsak dan prismojene.

Nekega dne je ženica rekla možu: „Vidiš, dragi moj, tako ne pojde več naprej! Sklenila sem sledeče, kar bo za oba prav. Jaz bom stala pred hišo, kadar bo lepo vreme — takrat boš kahal ti, kadar bo pa grdo, boš ti na pragu — jaz bom pa skrbela za jed.“

Mož je bil zadovoljen, in živela sta v miru dolgo let. Ženica je bila zunaj ob lepem vremenu, on pa v grdem, in oba sta bila zadovoljna.

Zgodilo se je pa, da je prišla mimo hišice visoka gospa, oblečena v črno obleko in obdana vsa s črnimi pajčelani. Ko je stopala mimo hišice, je bila ženica že vsa radovedna, kdo in kaj se skriva pod temi pajčelani. Nekaj nenavadnega je bilo to zanj, zato je bila radovednost tem večja.

„Dober večer, gospa,“ je pozdravila tujko, „kam vas vede pot?“

Tujka pa je molčala in šla mimo.

„Kam pa greste, lepa gospa?“ je izpraševala ženica naprej, in na njene klice je pritekel še njen mož iz hiše.

„Ne izprašujte!“ je dejala tujka, „zgodí se vama lahko, da ne bosta pozabila nikdar, kdo sem!“

„Ah, povejte, gospa, kar povejte, kaj se nama hoče zgoditi?“ sta hitela oba kar v eni sapi.

„Dobro, povem!“ je dejala visoka tujka, „jaz sem — radovednost!“ V tistem hipu se je zablistalo in strašno zagrmelo — vsenaokrog je pa nastala strašna tema.

Ko so se drugo jutro prebivalci doline prebudili, ni bilo bele hišice nikjer. Šli so na griček in videli tam čisto majhno hišico in v njej ženico in možička. Eden izmed vaščanov je vzel hišico domov, in glej čudo: bila mu je vremenski prerok. Kadar je deževalo, je bil zunaj možiček, ob lepem vremenu pa je ženica stala na pragu.

Tako je nastala „vremenska hišica“ — in možiček in ženica morata za kazen svoje prevelike radovednosti služiti ljudem kot vremenska preroka.

IVO TROŠT:

Leseni Jakob.

(Dalje in konec.)

4.

Tovariši so poslej nekaj dni hodili v šolo brez njega. On je krenil namesto v učilnico kakor ob prostih dneh k reki, kjer se je nekdam učil ali še rajši naslajal s prijetnimi mislimi, kako prijetno bo doma, kadar se vrne ter bo res tudi nekaj znal, da poreko: Niso zaman trošili zanj; gotovo bo nekoč gospod in ne več leseni Jakob.

Te misli so bile seveda lepše nego pusta slovnica in sladke nade v bližnjo bodočnost, vabljivejše nego Janezov resni namen, da se poboljša in dohiti součence.

Nič ni torej zalegel nasvet: „Poišči si miren, tih prostorček!“ — Stare znanke so ga spremljale tudi sem in slednjič zamamile, da je zabil učenje, zabil še tisto, kar bi bil znal, ko bi ostal doma v sobi.

Součenci so se tiste dni zaman ozirali v šoli na njegov prostor. Lesenega Jakoba ni bilo, z njim pa tudi ne običajnega smeha in roganja. Skoro dolg čas je silil v šolo tiste dni. Tegelj je pa stopal po znani ravninici gor, stopal dol. Zdel se mu je tukaj najprimerniši kraj, kjer lahko premisli, kaj treba ukreniti.

Njegov najtrajnejši sklep je bil poslej: domov ne! Pojasnjeval si je sicer neprijetni položaj tako-le: Nemško šteti znam do sto in čez, tisto je res; tudi ozmerjam lahko nasprotnika v tem jeziku, zlasti če ga še ne umeva dobro, tisto je tudi res; kanclijska pisma prečitam vsa, če so lepo pisana in slovenska, tudi res; meriti se pa tudi ne strašim v dolgost in širokost, kaj bi tisto! Toda dobili me ne boste v pesti, in jezični Podbrežani, da bi brili norce z izprijenim študentom, ne in ne!

Slehri večer se je vračal pozno domov, legal spat malone brez večerje in se premetaval po postelji, kakor bolnik z vročinsko boleznijo. Tovariš Lojze je slutil, kaj se godi v duši nesrečnega sorodnika. Slišal je ponoči njegove vzdihne in vedel, da ne spi. Tolažil ga je, da doma vendar ne bo tako hudo, kakor se boji. Doma je doma.

„Doma je sramota. Lojze!“ je začel leseni Jakob izmučen in skoro z jokajočim glasom, a vendar vesel, da se je oglasil v temni noči tovariš, ki mu lahko potoži svoje bridkosti. Molk mu je bil že grozen, bil mu je največja muka v brezupno temni noči njegove osamelosti. Tlačil ga je, kakor mora tlačiti človeka, ki se je reši šele tedaj, kadar zamiglje z vsemi štirimi palci obenem. Te more je bil sedaj rešen, in odprl se je vir njegove zgovornosti. Zaupal je ta trenutek Lojzetu svoj sklep, ki ga je izmislil tiste dni na bregu reke. Janezu pa od misli do sklepa ni bilo posebno daleč in od sklepa do dejanja ne dlje kot drugemu iz roke v usta. Lojze se je torej bal, da bi utegnil tovariš učiniti, če že ne kaj hudega, vsaj kako neumnost, zakaj pripovedoval mu je popolnoma mirno, kaj namerava in se ni zgražal niti najmanje sam o svojem sklepu, zakaj nadaljeval je popolnoma hladno dalje, da mu Lojze navzlic vsej radovednosti ni mogel v besedo. Razlagal mu je, kako bi lahko doma zmerjal vrstnike po nemško, ko bi se mu rogali in ga dražili. „Pa tega ne maram,“ je pristavil samozavenostno in nadaljeval, kako prijetna bi bila taka osveta: nobeden bi ga ne umel; on bi pa rekel drugim, kar bi hotel v tujem jeziku. „Pa tega ne maram.“

„To ti ne bi pomagalo veliko. Če ne namerjaš nič bolj pametnega, se ne čudim, da te imajo za lepo oblečenega bebca. Ne zameri!“

„Tega ne maram: zato ti pa tudi ne povem natančno in do konca, kako se nameravam izogniti vsemu svetu. Ne povem ti ne, za nič ti ne povem, kaj bom storil.“

„Domov se vrni k očetu in bratu, pa doma delaj in ne povej nikomur, kaj si mislil storiti.“

„Ne bom ne doma.“

„Kje pa boš?“

„Nikjer več. Delal ne bom —“

„Pohajal.“

„Ne.“

„Kajpa?“ — Lojzetu je bila na jeziku ostra beseda, pa je ni rabil. Ni ga hotel žaliti; s tem ga je pridobil, da mu je zaupal in začel:

„Veš kaj, Lojze. Meni ni mogoče več živeti. Izpovedati se moram in prejeti sv. obhajilo, potem pa k reki, pa na most, pa v vodo —“

„Leseni Jakob!“ je hotel sedaj Lojze zabrusiti na posteljo sorodniku, pa se je zopet premagal in pomislil, da Janezu od sklepa do čina ni dosti. Saj ga je poznal še s paše. Pojasnil mu je zato povsem mirno njegov nespametni sklep, plitvost in pogubnost njegovih misli. Prepričal in utešil ga je vsaj začasno, in oba sta mirno zaspala do jutra.

Sklenil je, da bi poslej ne smel več puščati Janeza samega in tudi ne na breg k reki. Začel si je očitati, da sta on in Namretov najbrž kriva dobrišen del njegove nesreče. Norčevala sta se z njim in ga jezila, pomagala pa le malo.

„Če ne kaj hudega, vsaj kako neumnost lahko počne leseni Jakob,“ si je ponavljal Lojze, „in ljudje bodo grdo gledali slednjic še za nama, ki sva njegova rojaka.“ Dokazoval je poslej tovarišu, da se je tako nespameten sklep mogel roditi samo v Janezovi nespametni glavi.

* * *

Nova pomlad je veličastno praznovala svoj prihod v mestno okolico, na bregove šumeče reke, kjer se je kakor često tudi danes šetal Tegljev Janez. Šole ni obiskoval že blizu teden dni, součencem ni bilo več dolg čas po lesenem Jakobu. Vsega se privadi mlad človek.

Sorodnik Lojze je svaril Tegljevega, naj ne postopa po mestnem logu, naj se ne žalosti preveč. Doma ga čakajo skrbni oče, sestra, brat, ne manj skrbna gospodinja, vsi vozovi, stara kobilá, lisasti voliček, ki gotovo še ni pozabil dobrega znanca; nekaj teličkov so pa gotovo pustili še za rejo. Samo ti ga ne bodo poznali. Ali ko počí z bičem na Koprivčevem bičevniku, spoznajo vsi prebivalci v hlevu, da zna pokati Janez kakor le malokdo. Podbrežani bodo mislili, da se podirajo vsi dimniki od kraja po vasi in da lete skupaj vse jezične Podbrežanke.

Leseni Jakob se je žalostno nasmehnil Lojzetovi razlagi domačih prijetnosti, odgovoril pa ni. Veselile so ga vse te stvari, toda vtiski poslednjih dni so bili močnejši, in živo naslikana bodočnost v vedni sramoti in zaničevanju je vplivala nanj tako mogočno, da ni mogel odoleti hipni obupnosti. Lojzetu se je vendar zdelo, da mu splamte oči v živahnem ognju, ko mu razlaga nekdanje domače življenje in mu ga primerja s prihodnostjo, ko bo zaradi pridobljenega znanja poleg njegovega očeta — župana Volka — najbistrejša glava v Podbregu. In oči so tedaj zasijale nesrečnemu obupancu še živahneje. Tovariš si je to tolmačil za dobro znamenje in nadaljeval opisovanje domačih sladkosti, da se je slednjic začelo še njemu tožiti po rodnem domu in nepozabnem življenju prve mladosti.

Vso zadevo je pa Lojze tudi previdno zaupal šolskemu navnatelju, in gospod je pohvalil njegovo skrb za tovariša. Potolažen je Lojze potlej jemal v roko knjigo.

Tisto popoldne, ko je pomlad slovesno praznovala svoj prihod v južne dežele, je bilo določeno, da se preokrene tudi usoda lesenemu Jakobu. Nemo je stopal v senci visokih jelš, roke prekrizane odzadaj, glavo sklonjeno in v glavi vse polno zmedenih misli, nezrelih sklepov. V njegovem srcu je

gostovala mrzla zima, pusta obupnost; vsepovsod se je pa slavil vesel praznik nove pomladi.

„Oj, Jakob, leseni Jakob!“ so ga pozivali valovi, dobri znanci in se nagajivo zaganjali proti njemu na breg in Janez je vedel, zakaj ga kličejo, umel njih vabilo, kakor da se že davno domenjeni o tem, kar se ima zgoditi.

„Trikrat se prekrižam, Boga in Marijo pokličem na pomoč in vse svetnike, ki me bodo varovali satanovih izkušnjav v zadnjem boju z valovi, v boju z življenjem.“

„Jakob, nespametni Jakob!“ so ga klicali valovi in se rogali njegovemu obupu. Kdo bi se ne smejal neumnemu sklepu lesenega Jakoba. Tu je sklenil končati neveselo življenje, ki se mu je še nedavno ponujalo v vsej obilnosti, a on ga ni umel uživati.

Že dolgo je stopal po ravninici. Slutil je, da bi se utegnili tovariši že vračati iz šol. Lojze bi ga prišel iskat. To bi bilo za izvršitev nespametnega sklepa prepozno. Dragocena in vedno dragocenejša je torej postajala slehrna minuta.

Krene k mostu.

Še enkrat — poslednjič — se mu je pokazalo vse malovredno življenje pred oči v najbolj kričečih barvah in v ne manj kričečih barvah bodočnost. Naprej h koncu! Noga je stopila na most. Storjen je bil prvi korak. Čas hiti. Janez, podvizaj se! Še nikdar v življenju nisi bil izmed najhitrejših. Požuri se vsaj danes, urno stopi na konec trpljenja! — Navzlic tem opominom se ni podvizal, se ni požuril; ni se mu mudilo na konec trpljenja. Seveda: v vsem dosedanjem življenju ni bil nikjer najhitrejši. Korak za korakom je zmerno in premišljeno meril proti sredi mosta. Samozavestno je stopal kakor človek, ki ve, kaj dela.

Voda je zaradi gorskih potokov izpod topečega se snega kalna in valovi so se vedno burneje podili v bregove. Leseni Jakob je zrl topo pred se. Odpiral se mu je že nov, neznan svet. — — —

„Tu doli!“ ga je vabil znani glas. Dvignil je roko in mislil, da se je že prekrižal z njo, šepetal je nekaj z ustni in zdelo se mu je, da kliče vse svetnike na pomoč.

Kmalu popoldne je došel na breg in takoj stopil k vodi, pomočil roko vanjo in čutil, da je nenavadno mrzla.

Tudi sedaj v poslednjem trenutku se je spomnil, da bi ga zeblo tu doli, zmočil bi si obleko — še skoro novo obleko — in tresel bi se mraza kakor nekdanj, ko ga je zalotil dež na paši, pa je trepetajoč mraza in moker do niti prignal živinco domov, a potem je bilo v hlevu tako prijetno in toplo. Spomnil se je torej zopet volička, kobile, biča, pisano barvanih voz, gladke ceste, podirajočih se dimnikov, kakor mu je razlagal Lojze, domislil se je še jezičnih Podbrežank in Podbrežanov ter slednjič še nekoga, ki bo poleg župana — strica Volka — najbolj odprte glave, kadar bo — zijal . . .

„Beži, izkušnjavec!“ zajeca, in roka mu krčevite stisne železni oklep ob robu mosta, kakor da ima že v roki bič ter hoče z njim tleskniti, da odžene izkušnjavca stran v begojoče valove: H-i-i-i! Hot! Bistagor!

Spomin na dobo cvetja.

Tedaj ga zgrabi nekdo od zadaj za ramo: „Počakaj, no, Janez, saj se še ne peljamo; bomo se pa. Glej, srčic in jaz sva tukaj z vozom. Prišla sva pote, kakor je pisal gospod ravnatelj!“

Bil je res njegov oče, Tegelj Gašper iz Podbrega, poleg njega oče Volek z Lojzerom, nedaleč za njimi se je bližal pa Namretov.

Kje so se vzeli tako nenadoma? Leseni Jakob je mislil, da se že bori v reki s kalnimi valovi. Sam ni vedel, koliko časa se je mudil v mislih doma med svojimi najljubšimi znanci v hiši in v hlevu, Kaj bi se zgodilo z njim šele potem, ko bi priplavala predenj zvrhana skleda z ocvirki za-beljenega krompirja ali celo krompirjevih žgancev s kislim zeljem? —

Lojze ga je pogledal hvaležno in rekel: Saj sem vedel, da ne boš drugje ko tukaj.“ V srcu ga je veselilo, da niso zamudili, zakaj položaj lesenega Jakoba sredi mosta mu je govoril dovolj očitno, da bi bil tovariš učinil, če že ne sramote, vsaj grozno budalost.

Leseni Jakob je gledal topo nepričakovane svoje drage in odgovarjal na vsa vsa vprašanja samo z odločnim: „Mhm!“ —

Imel je torej tudi on trenutke, ki so bili zanimivi za druge, doživel je svojo povest.

Doma ni bilo tako hudo, kakor se je bal, pa tudi ne tako gladko, kakor je naprej razlagal Lojze. Življenje ni sam med, pa tudi ne sam pelin. Dež in božji blagoslov rosita na dobre in hudobne, in sreča obišče danes ubožca, jutri bogatina.

Natihem so si sicer vrstniki Lesenega Jakoba, sosedje in sorodniki, šepetali toinono, kar Janezu ni bilo všeč, toda naravnost dražiti se ga vsaj prve dni ni upal nihče. Podbrežani so namreč računali prav za sigurno, da bo pri novi volitvi za župana izvoljen Tegljev Gašper. Takemu človeku pa ni, da bi se zamerjal že naprej.

Županil sicer ni Gašper Podbrežanom niti pozneje nikoli, a dobro mu je pa le delo, da je bil tako blizu županskega stola. Tudi Janeza je oju-načilo to očetovo odlikovanje.

Začel je pripovedovati, kako in kaj je v mestu novega, zakaj so šole tako težke in učitelj tako radovedni, da izprašujejo fante celo take stvari, ki jih sami vedo prav dobro.

Posmehovali so se njegovi modrosti, on jih je pa zmerjal v nemškem jeziku: „Dumme, Bengel, Flegel, G sindel!“ (Tepci, cepci, svojati!) Smejali so se mu še bolj, da ga je slednjič jezilo celo to, ker nihče ne razume. Zapodil se je za njimi in ujel napočasnejšega, ki je moral z lastno kožo poravnati lastne in tuje grehe.

Brat France ga je videl večkrat, kako je lovil deco po vasi, in sram ga je bilo, da ni Janez v mestu srečal vsaj — nekaj pameti. Povedal mu je to naravnost, in odgovor je bil: „Pa naj bi mi odgovorili!“

„Kako, če ne znajo?“

„Naj me puste na miru!“

„Pusti jih najprej ti?“

„Kdo? Jaz, ki znam —“

„Pa nauči še druge.“ To priznanje ga je razveselilo. Nasmejal se je široko in dejal: „Veš, kako treba reči?“ In pošepnil mu je na uho: „Dumer Bingel, Flengel, Gesengel.“

France se je začel tolči po kolenih: „Čakaj, ha - ha! Kmalu te bodo zmerjali Podbrežani, če ne nehaš.“

Povedal je dragoceno skrivnost sestri Ivani, ki jo je s primerno premembo, kakršna se je bolj prilegala nje ustam, razširila po vasi. To je pomagalo. Poslej je često odmevalo med podbrežskimi kočami: Bingel, bengel — bongel!“ Leseni Jakob je bil pa vesel, da so ga umeli nasprotniki.

Koncem šolskega leta sta se vrnila tudi Volkov in Namretov. Leseni Jakob ju je komaj še poznal. Njegovo življenje se je zopet sukalo po starem kolovozu brez nove nesreče: iz hleva na cesto in v gozd, v trg in zopet v hlev... Veselil ga je bič, trpežna šiba, krepak pok in vrisk na hribu in na vasi in obilo zabeljenih žgancev s kislim zeljem.

Poznejša leta, ko sta se studenta vračala z vedno večjo trumo vedoželjnih Podbrežanov tovarišev iz mesta in vedno bolj gosposka, da so ju

že stari ljudje začeli vikati, se je obračal leseni Jakob od te družbe v stran, pa izcela kakor nove duri. Dražili so ga še z nemškim bingel-bongel, se mu rogali po stari navadi, on je pa počil z bičem, zavriskal in si mislil: Kaj nam pa morejo? — Nič!

Imel je zadosti novih znancev v hiši in hlevu.

Volkov in Namretov sta nadaljevala in dovršila nauke v mestu. Izpolnila sta nade, ki jih je stavila v njiju pozabljena vas Podbreg. To ime se je pozneje razlegalo večkrat v trgu in celo v deželnem glavnem mestu. Tja so Podbrežani pošiljali vsako leto več vedoželjnih in vedožejnih hčerk in sinov. Od tam so se vračali leto za letom bolj omikani in olikani ter širili napredek med domačini.

Zato pa sedanji podbrežki rod ne ostane pozabljen v zgodovini domače dežele, kakor ni pozabljen — leseni Jakob.

O očeh in ključku.

*Kot zvezdic dveh
oči bil je svet,
v njih drag zaklad
počival je skrit.*

*Pa ključek imel
nekdo je tenak,
ki bil je zvit
in hud čarovnjak. —*

*Zdaj dvignil zaklad
je ključek iz dna —
brez upov srce je,
v očeh pa tema ...*

Tone Rakovčan.

Mlinar Saša.

*Onkraj hišice pod smreko —
tam studenček žubori;
tjakaj Saška vedno vleče,
tam najrajši se mudi.*

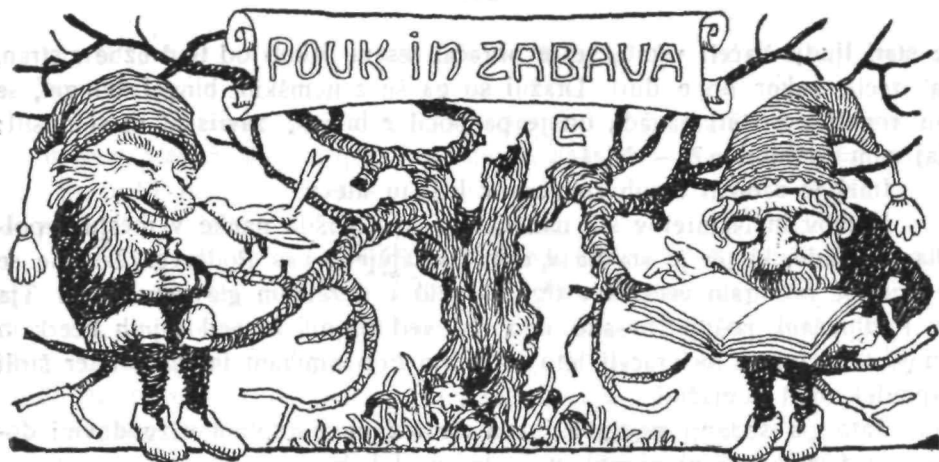
*In sosedov striček dobri
mlinček mu postavil je
in v vodo med dva kamena
žlebek mu pripravil je.*

*S palico kali vodico,
s kamenjem gradi ji pot,
dela si čez njo brvico,
hodi tja na izprehod.*

*Voda teče na kolesce ...
Oj, kolesce se vrtil!
Mlinar je zdaj Saša modri —
to velike so skrbi!*

Mica Kepa.

Besedna naloga.

Priobčil *Marko Plešivčnik*.

Besede značijo:

1. soglasnik,
2. moško krstno ime,
3. žival moškega spola,
4. samoglasnik,
5. žensko krstno ime,
6. borilca domovine,
7. domačo žival,
8. soglasnik,
9. del roke,
10. poljski pridelek.

Besedi po sredi dol značita ime slovenskega pesnika.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešilci besedne uganke v deseti številki.

Noč.

Prav so jo rešili: Draga in Božena Grossmann, učenki Franc Jožefove šole v Ljutomeru; Stanko in Boris Samsa v Ilir. Bistrici; Karel Šavnik, Bilje 131; Vladko Porekar, učenec III. razreda meščanske šole; Angela Porekar, gojenka pripravnice na ženskem učiteljsku pri šolskih sestrah; Ema Krulej, gojenka gospodinske šole; Marta Gomzi, učenka II. razreda mešč. šole; Ciril Porekar, prvošolec c. kr. gimnazije in Viktor Porekar, učenec III. razreda vadnice na c. kr. učiteljsku vsi v Mariboru; Anton Plavec, Matevžek Štebih in Peter Trstenjak, učenci na Humu pri Ormožu.

☐☐ KOTIČEK GOSPODA ☐☐ DOROPOLJSKEGA

Cenjeni gospod Doropoljski!

Drami se mi v prsih želja po Vašem kotičku, zato jemljem pero in Vam pišem to-le: Hodim v 3. razred v šolo. Imam pol ure daleč. Pred kratkim smo dobili tudi izpričevala; imela sem razen pisanja, risanja in računanja same I. Moj bratranec France Čebul je umrl. Bil je bogoslovec III. letnika. Lansko leto sem bila samo jaz družica pri neki drugi primici, ker smo mislili, da bova letos obe s sestro. A Bog je vse drugače obrnil, zato sva se jako jokali.

V šoli se učimo tudi nemško, ker pa še popolnoma ne znam, hočem s sošolko v Celovcu iti.

Jako bi me veselilo, ako bi mi odgovorili.

S pozdravom

Kristina Hafnerjeva
na Bistrici v Junski dolini.

Odgovor:

Ljuba Kristina!

Najbolj me veseli, kadar dobim pismo s Koroškega. To nam dokazuje, da tamkaj še živi slovensko zavedno ljudstvo. In ako je mladina prevzeta z narodnim duhom, se nam ni bati, da izumrjejo koroški Slovenci. — No, Tvoje izpričevalo je bilo dobro. Vem, da se boš potrudila tudi v pisanju, risanju in računstvu; potem dobiš v vseh predmetih I. Tvoje in moje veselje bo potem toliko večje.

*

Preljubi gospod Doropoljski!

Prvič Vam pišem pisemce. Zato se ne upam dosti pisati. Stara sem 10 let. Hodim v 3. razred 2. oddelek ljudske šole v Ormožu. Imam 3 sestrice in dva brata. Ne zamerite zaradi slabe pisave.

Srčno vas pozdravlja Vaša hvaležna
Cvetka Serajnikova v Ormožu.

Odgovor:

Ljuba Cvetka!

Nikar se ne boj! Sicer je prav, da si v začetku ponižnejša, prihodnjic pa mi gotovo

pošlješ daljše pismo. Ako se zaveda človek svojih zmožnosti, se ne sme bati. Bahač je tisti, ki več obeta, nego vzmore. Ako hočeš, da bo pisava boljša, uvažuj moj nasvet: piši počasi! Roka se navadi pisanja lepih oblik, tako postane pisava lična in prikupna. Naglica ni nikjer dosti prida!

*

Blagorodni gospod Doropoljski!

Kot naročnica „Zvončka“ sem Vam hotela že večkrat pisati, a nisem vedela pravega naslova. Stara sem 10 let in pojdem sedaj v II. razred I. oddelek. Znam govoriti italijansko in se učim nemščine. Najbolj pa mi ugaja slovenski jezik.

Srčno Vas pozdravlja

Leopolda Ravbarjeva, Štanjel na Krasu.

Odgovor:

Ljuba Leopolda!

Sedaj vidiš, da si pogodila pravi naslov, zato smem pričakovati, da se še večkrat oglasiš. — Pač marsikdo Te bo zavidal, da znaš italijanski jezik. Pohvaliti Te pa moram, ker Ti najbolj ugaja slovenščina, ki je Tvoja materina govorica. Dobro in koristno je, če se učimo tujih jezikov, a pri tem ne smemo zanemarjati ljube domače besede!

*

Veleccenjeni gospod Doropoljski!

Sedaj Vam hočem prvikrat napisati nekaj vrstic. Moje največje veselje je čitanje. „Zvonček“ najrajši čitam, posebno ljub mi je Vaš kotiček. Tukaj sem videl, kako velik ljubitelj mladine ste Vi. Star sem 12 let. Hodim v šolo v II. razr. 2. odd. Imam tri sestre in tri brate. Mi otroci imamo dobrega učitelja, ki nas veliko lepega uči o materinem slovenskem jeziku.

Vljudno Vas pozdravlja

Matija Toplišek

Olimje pri Podčetrtku na Sp. Štajerskem.

Odgovor:

Ljubi Matija!

Dobrega učitelja imate, praviš. Prav in lepo! Ali pa tudi njegovi učenci vračate dobroto z dobroto? Ali tudi vedno delate tako, kakor hoče gospod učitelj? Upam, da. Saj je učiteljeva dobrotista tista moč, ki vsem učencem in učenkam gladi in uravnava pot do lepšega in boljšega življenja. Tvoja sreča je njegova sreča. Ni hujšega učitelju, nego ako vidi, da nima njegovo prizadevanje pravih uspehov. Kdor dela učitelju veselje, koristi samemu sebi. Do tega prepričanja pride gotovo takrat, ko začne uživati sadove truda in dela svojih mladih let. Razposajenosti, lenobi in nehvaležnosti pa je plačilo — kes in nesreča!

*

Čestiti gospod Doropoljski!

Iz daljne tirolske dežele Vam hočem pisati tole pismece, ker mi jako ugaja Vaš kotichek. Čitam tudi rada „Zvonček“. Obiskovala sem I. razred italijanskih šol. Učim se pa doma tudi slovensko. Moj brat je obiskoval I. gimnazijski razred v Gorici.

Upajmo, da pridemo tudi mi vsi kmalu v svojo domovino. Moja sestra Vida ne hodi še v šolo, ampak zna že dobro pisati in čitati slovensko. Prosim za kratek odgovor.

Presrčno Vas pozdravlja

Milena Pirjevčeva, učenka I. razreda
v Mezolombardu, Tirolsko.

Odgovor:

Ljuba Milena!

Torej imam celo v daljni Tirolski svojo prijateljico! Kdo bi si mislil, da je v tako daljavo zaslovel naš ljubi „Zvonček“. Ob tem vselem dejstvu se ne morem dovolj načuditi, kako je mogoče, da imamo na slovenskem ozemlju toliko takozvanih zavednih slovenskih rodovin, ki ne poznajo „Zvončka“. Vsi ti mlačneži naj se uče od Tebe pravega rodoljuba in naj Te — posnemajo. — Naj se ti kmalu izpolni želja, da se vrneš v svojo domovino! Sprejmi moje najlepše pozdrave!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Čital sem v „Zvončku“, da radi sprejmete otroška pisma. Oprostite, da sem Vam tudi jaz nadležen s par vrsticami. Hodim v šolo pol ure od doma v drugi razred k učiteljici v Šmihel. Imam dva brata in eno sestrico. Tonček je star 18 let, sestra pa je stara 3 leta in Ivan mlajši 8 mesecev, ki je sedaj močno bolan. Imam očeta in mater in vedno Boga prosim, da bi ju še ohranil pri zdravju veliko let. O Veliki noči pridem v tretji razred. Star sem 10 let. Težko bom pozabil gospodične učiteljice, ki me je tako lepo

učila in se trudila z menoj, zato ji bom vedno hvaležen.

Presrčno Vas pozdravlja

Slavko Rudolf, učenec drugega razreda
v Šmihelu nad Pliberkom.

Odgovor:

Ljubi Slavko!

Kako je sedaj s Tvojim najmlajšim bratcem — ali je še bolan? Smili se mi ubožec, ko je tako majh n, pa mora že trpeti. Le lepo ravnaj z njim, da kmalu ozdravi. Kdoraste in bo znal sam brati, se bo lahko prepričal, kako smo bili vsi v skrbeh zanj. Lepa se mi zdi Tvoja hvaležnost do gospodične učiteljice. Saj pa tudi ne moremo nič drugega dati svojim učiteljem in učiteljicam, nego da jim vračamo njihov trud s svojo hvaležnostjo in se ravnamo po njihovih naukih.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Danes Vam prvič pišem, ker sem videl v „Zvončku“ Vaš kotichek, v katerem Vam otroci pišejo. Tudi jaz Vam pišem kratko pismece in pošljem sliko, na kateri je gorovje in pastir, ki živino pase. Blagovolite jo natisniti v kotichek. Moj papa je učitelj. Imam dva brata, Franca in Vladimira, in dve sestri, Anico in Marico. V šoli me najbolj veselijo proročno risanje. Moja sestra dobro igra

klavir. Doma imam veliko knjižnico, ker silno rad čitam povesti. Zbiram znamke in štanjol, kar bom poslal Družbi sv. Cirila in Metoda. Ako še kaj narišem, Vam pošljem drugič.

Srčno Vas pozdravlja

Jožef Skasa, učenec V. raz. I. od. v Velenju.

Odgovor:

Ljubi Jožef!

Ustrezam Tvoji želji in priobčujem sliko. Nariši še kaj in mi poljši! Srčno pozdravljen!

Ta mesec porabite v to, da pridobite „Zvončku“ vsakdo vsaj po enega novega naročnika!